

בענין:

שרית תמר

נושאת תעודת זהות מס' 059857425
מרחוב קול משה 26, ירושלים 9371532
על ידי באי כוחה עורכי הדין גיל רון, קינן ושות'
וכן על ידי באי כוחה עורכי הדין אביעד, סרן ושות'
שכתובתם לצורך ההליך תהא אצל גיל רון, קינן ושות'
מבית לסיק, רחוב ויצמן 32, תל-אביב 6209105
מספר טל': 03-6967676; מספר פקס': 03-6967673

המבקשת

- נ ג ד -

בנק יהב לעובדי המדינה בע"מ

חברה פרטית מס' 520020421
מרחוב ירמיהו 80, ירושלים 9446759

המשיב

בקשה לאישור תובענה ייצוגית

בהתאם לחוק תובענות ייצוגיות, תשס"ו-2006

בית-המשפט הנכבד מתבקש כדלקמן:

א. לאשר למבקשת להגיש תובענה ייצוגית בהתאם לחוק תובענות ייצוגיות, תשס"ו-2006 (להלן: חוק תובענות ייצוגיות), נגד המשיב;

נוסח התובענה הייצוגית שאת הגשתה מבוקש לאשר מצורף לבקשה זו כנספח 1;

ב. לקבוע, בהתאם לסעיפים 10 ו-14(א)(1) לחוק תובענות ייצוגיות, כי התובענה תוגש בשם כל הלקוחות של המשיב שהם יחידים או עסק קטן כהגדרת מונחים אלה בכלל 1 לכללי הבנקאות (שירות ללקוח) (עמלות), תשס"ח-2008 (להלן: כללי הבנקאות), אשר חשבונם חוייב בעמלה העולה על סכום או שיעור העמלה הנגבית על ידי המשיב בעד אותו שירות מלקוח עסקי, היינו תאגיד שאינו עסק קטן, החל מיום 1 באוגוסט 2013 ועד הגשת התביעה הייצוגית לאחר אישורה; לחילופין מבוקש לקבוע הגדרה אחרת לקבוצה לפי שיקול הדעת של בית המשפט הנכבד;

ג. לקבוע, בהתאם לסעיף 4(א)(1) ו-14(א)(2) לחוק תובענות ייצוגיות, כי המבקשת תהיה התובעת הייצוגית, וכי באי-כוחה החתומים על בקשה זו יהיו באי-הכח המייצגים;

ד. לקבוע, בהתאם לסעיף 14(א)(3) לחוק תובענות ייצוגיות, כי לחברי הקבוצה עומדות עילות תביעה בגין הפרת סעיף 9ט לחוק הבנקאות (שירות ללקוח), תשמ"א-1981 (להלן: חוק הבנקאות) וסעיף 2(ב) לכללי הבנקאות; הפרת חובה חקוקה לפי סעיף 63 לפקודת הנזיקין [נוסח חדש] (להלן: פקודת הנזיקין); רשלנות לפי סעיף 35 לפקודת הנזיקין; עילה מכח חוק עשיית עושר ולא במשפט, תשל"ט-1979 (להלן: חוק עשיית עושר ולא במשפט); הפרת הסכם לפי חוק החוזים (חלק כללי), תשל"ג-1973 (להלן: חוק החוזים) וחוק החוזים (תרופות בשל הפרת חוזה), תשל"א-1970 (להלן: חוק החוזים תרופות); וכל עילה אחרת שעולה מן העובדות שבבקשה זו;

ה. לקבוע, בהתאם לסעיף 14(א)(4) לחוק תובענות ייצוגיות, כי אלה יהיו הסעדים בתובענה הייצוגית:

(1) צו, המורה למשיב להשיב לחברי הקבוצה את ההפרש בין הסכום שנגבה מהם כעמלה ובין הסכום שנקבע בתעריפון העסקי בגין אותה עמלה, בתוספת הפרשי הצמדה וריבית ממועד החיוב ועד ההשבה בפועל, וביחס לחשבונות שנמצאו ביתרת חובה - בתוספת ריבית בנקאית בשיעור החל על יתרת החובה;

(2) צו, האוסר על המשיב לחייב לקוחות שהם יחידים ולקוחות שהם עסק קטן, בסכום עמלה או בשיעור עמלה העולים על אלה הקבועים בתעריפון העסקי בגין אותו שירות;

(3) צו, המורה למשיב לתקן את התעריפון המלא, כך שסכומי העמלות ושיעוריהן שבתעריפון המלא, לא יעלו על הסכום או השיעור הקבועים בגין אותו שירות בתעריפון העסקי;

(4) צו, המורה על מינוי בעל תפקיד אשר יפקח על ביצוע פסק הדין; וכן

(5) כל סעד אחר לטובת הקבוצה, כולה או חלקה, או לטובת הציבור, בהתאם לסעיף 20(ג) לחוק תובענות ייצוגיות;

ו. להורות, בהתאם לסעיף 25 לחוק תובענות ייצוגיות, כי ההחלטה בבקשה זו תפורסם באופן שייקבע על ידי בית המשפט הנכבד, לרבות משלוח הודעה אישית לחברי הקבוצה, וכי המשיב ישא בעלות משלוח ההודעות והפרסום;

ז. לאשר, בהתאם לסעיף 13 לחוק תובענות ייצוגיות, את התובענה כתובענה ייצוגית, בנוסח המוצע או בכל שינוי שבית-המשפט הנכבד יחליט, הכל כפי שייראה בעיני בית המשפט הנכבד ראוי לשם הבטחת ניהול הוגן ויעיל של התובענה הייצוגית; וכן

ח. לחייב את המשיב בהוצאות ובשכר טרחת עורכי הדין.

חלק ראשון - מבוא

1. המשיב מחייב את לקוחותיו על פי שני סוגים של תעריפונים – התעריפון המלא, החל על יחידים ועל עסקים קטנים, ותעריפון עסקי, שחל על עסקים גדולים. התעריפון המלא נערך בהתאם למתכונת שנקבעה בכללי הבנקאות. התעריפון העסקי נערך בהתאם למתכונת שקובע הבנק.
2. סעיף 2(ב) לכללי הבנקאות קובע כי **"עמלה שרשאי תאגיד בנקאי לגבות בעד שירות הכלול בתעריפון המלא, תחושב באופן שלא תעלה על סכום או שיעור העמלה הנגבית בעד אותו שירות מתאגיד שאינו עסק קטן..."**. היינו, לא ניתן לקבוע בתעריפון המלא, החל על יחידים ועסקים קטנים, עמלה בשיעור או בסכום הגבוהים מאלה הנגבים מלקוח עסקי. התעריפים הנגבים מלקוחות עסקיים קבועים בתעריפון העסקי. הוראה זו נכנסה לתוקף ביום 1 באוגוסט 2013.
3. המשיב פועל בניגוד להוראה ברורה זו. בגין שירותים רבים העמלה החלה על יחידים ועסקים קטנים, לפי התעריפון המלא, עולה על זו הנגבית מעסקים גדולים לפי התעריפון העסקי.
4. כך לדוגמה, המשיב גובה מיחידים ועסקים קטנים עמלה בסכום של 4 ש"ח, בגין הפקדת מזומן על ידי פקיד. בתעריפון העסקי, בגין אותה פעולה - הפקדת מזומן על ידי פקיד, המשיב לא גובה כל עמלה. לקוחות המשיב שהם עסק גדול, המחוייבים בעמלות בהתאם לתעריפון העסקי, נהנים מפטור מלא בגין עמלה זו.
5. המשיב נוהג באותו אופן ביחס לשירותים רבים.
6. מעשים אלה מקימים לחברי הקבוצה עילות תביעה ומזכים אותם בסעד של השבת הכספים שנגבו בסכום או בשיעור שעולים על אלה שנקבעו בתעריפון העסקי.
7. התביעה הייצוגית שמבוקש לאשר נועדה לגרום למשיב לתקן את התעריפון המלא, לחדול מהחייב ביתר, ולהשיב לחברי הקבוצה את הסכומים שנגבו מהם שלא כדין. תביעה ייצוגית גם תרתיע את המשיב, וגופים כמוהו, מפני מעשים דומים בעתיד.

חלק שני - העובדות - בתעריפון המלא של המשיב קבועות עמלות הגבוהות מאלה שבתעריפון העסקי

8. המשיב הוא תאגיד בנקאי ידוע ומוכר, המשרת מספר רב מאד של לקוחות פרטיים ועסקים קטנים. חוק הבנקאות וכללי הבנקאות מסדירים, בין היתר, את החובות של הבנקים כלפי לקוחותיהם. חובות אלה נועדו להגן על הלקוחות מפני הכח העצום של הבנקים.
 9. בחודש יולי 2008 הונהגה רפורמה בנוגע לעמלות הבנקים. במסגרת הרפורמה, נקבעה בכללי הבנקאות רשימה של עמלות שרק בגין הבנקים רשאים לגבות עמלות מיחידים ומעסקים קטנים. תעריפון זה מכונה בכללי הבנקאות התעריפון המלא. סעיף 9(טג) לחוק הבנקאות מחייב את הבנקים להביא לידיעת הלקוחות את התעריפון המלא, לרבות סכומי העמלות ושיעוריהן. כל בנק רשאי לקבוע לכל שירות שברשימה את סכום העמלה או שיעור העמלה שהוא יגבה.
- מתכונת התעריפון המלא כפי שהיא מופיעה בכללי הבנקאות מצורפת לבקשה זו כנספח 2.

10. הוראות חוק הבנקאות וכללי הבנקאות המתייחסות לתעריפון המלא, חלות על כל לקוח שמוגדר כיחיד או כעסק קטן. כלל 1 לכללי הבנקאות מגדיר עסק קטן כך -

"(2) תאגיד שטרם חלפה שנה מיום התאגדותו;

(3) תאגיד שמסר לתאגיד הבנקאי דוח שנתי, על פיו מחזור העסקים שלו בשנה שקדמה למועד מסירתו, אינו עולה על חמישה מיליון שקלים חדשים; מסר תאגיד לתאגיד הבנקאי דוח שנתי כאמור, יסווגו התאגיד הבנקאי כעסק קטן החל מה-1 בחודש העוקב לחודש שבו נמסר הדוח השנתי והתאגיד לא יידרש למסור דוח שנתי נוסף; היה לתאגיד הבנקאי יסוד סביר להניח כי מחזור העסקים של אותו תאגיד בשנה האחרונה עולה על חמישה מיליון שקלים חדשים, רשאי הוא לדרוש בכתב מאותו תאגיד למסור לו דוח שנתי; לא נענתה דרישתו זו, רשאי התאגיד הבנקאי לסווג את אותו תאגיד כעסק שאינו עסק קטן החל ב-1 בחודש השני שלאחר משלוח הדרישה;

(4) יחיד שהוא עסק, ובלבד שלא מצא התאגיד הבנקאי כי מחזור העסקים של אותו יחיד בשנה האחרונה עולה על חמישה מיליון שקלים חדשים; היה לתאגיד הבנקאי יסוד סביר להניח כי מחזור העסקים של יחיד כאמור בשנה האחרונה עולה על חמישה מיליון שקלים חדשים, רשאי הוא לדרוש בכתב מאותו יחיד למסור לו דוח שנתי; לא נענתה דרישתו זו, רשאי התאגיד הבנקאי לסווג כעסק שאינו עסק קטן, החל מ-1 בחודש שלאחר החודש העוקב למשלוח הדרישה;

(5) על אף האמור בפסקאות (2) עד (4), לעניין חלקים 12 ו-13 לתוספת הראשונה יראו כעסק קטן עסק של יחיד או של תאגיד שטרם חלפה שנה מיום תחילת פעילותו או התאגדותו, בהתאמה, או שמחזור הסליקה השנתי של עסקאות בכרטיסי חיוב שנעשית בעבורו על ידי התאגיד הבנקאי אינו עולה על שלושה מיליון שקלים חדשים בשנה; לעניין פסקה זו, בדיקת מחזור הסליקה השנתי תיעשה על פי הנתונים המצויים בידי התאגיד הבנקאי".

11. התעריפון המלא לא חל על לקוחות עסקיים, היינו תאגידיים שאינם עסק קטן. בהתאם, הבנקים רשאים לקבוע תעריפון עסקי במתכונת שתהיה לפי רצונם, והם אינם מוגבלים למתכונת התעריפון המלא. כך המשיב נוהג. הוא מפרסם תעריפון עסקי נפרד.

12. עד יום 31 ביולי 2013 היו הבנקים רשאים לקבוע את סכום ושיעור העמלה לכל שירות שבתעריפון המלא ללא הגבלה, למעט מספר מועט מאוד של שירותים שהעמלות בגינם היו תחת פיקוח. ביום 1 באוגוסט 2013 נכנס לתוקף כלל 2(ב) לכללי הבנקאות, לפיו "עמלה שרשאי תאגיד בנקאי לגבות בעד שירות הכלול בתעריפון המלא, תחושב באופן שלא תעלה על סכום או שיעור העמלה הנגבית בעד אותו שירות מתאגיד שאינו עסק קטן", למעט עמלה בעד שירות סליקה של עסקאות בכרטיס חיוב".

13. בהתאם לכך, על המשיב נאסר לקיים מצב שבו בתעריפון המלא קבועה עמלה בגין שירות כלשהו, אשר עולה על העמלה שנגבית בגין אותו שירות מלקוח עסקי. המחוקק קבע באופן ברור כי יש להתייחס אל "אותו שירות", כלומר העמלה בגין כל שירות נבחנת בנפרד. אין די בכך שבגין כלל השירותים, או בגין קבוצת שירותים, הלקוח הפרטי ישלם פחות מהלקוח העסקי. המבחן שנקבע מתייחס לכל שירות בפני עצמו. הסיבה לכך ברורה. הלקוחות צורכים רק חלק מהשירותים, כל אחד לפי צרכיו. על כן, המחוקק שביקש להבטיח כי עסק קטן ואדם פרטי לא ישלמו יותר מאשר עסק גדול, יכול היה להשיג מטרה זו רק באמצעות בחינת העמלה בגין כל אחד ואחד מהשירותים. כך נעשה.

14. להוראה זו מטרה ברורה. היא נועדה להגן על יחידים ועסקים קטנים מפני שיעורי עמלות וסכומי עמלות לא סבירים, בעוד שעסקים גדולים ייהנו מעמלות נמוכות יותר. לפי ההנחה שבבסיס הוראה זו, מוסדות בנקאיים עלולים להטיל על משקי הבית ועסקים קטנים, שהם חסרי כח מיקוח, עמלות שיממנו את פעילות הבנקים אל מול העסקים הגדולים. מצב זה מגביר את הפערים הכלכליים במשק.

15. המשיב מפר הוראה זו. הוא מחייב יחידים ועסקים קטנים בעמלות בשיעור או בסכום הגבוה מזה שקבוע בתעריפון העסקי בגין אותם שירותים. כך עולה בבירור מהתעריפונים של המשיב.

התעריפון המלא של המשיב במועד בקשת האישור מצורף לבקשה זו כנספח 3.

התעריפון העסקי של המשיב במועד בקשת האישור מצורף לבקשה זו כנספח 4.

16. אלה העמלות אשר ביחס אליהן המשיב גובה מלקוחות פרטיים ועסקים קטנים עמלות, בשיעור או בסכום העולה על זה שנגבה מלקוח עסקי, לפי התעריפון העסקי :

השירות	תעריף לפי התעריפון המלא	תעריף לפי התעריפון העסקי
פעולה על ידי פקיד – הפקדת מזומן	4.0 ש"ח (פרט 1)(א)(2) עמ' 4	פטור מלא
פעולה על ידי פקיד – משיכת מזומן	4.0 ש"ח (פרט 1)(א)(2) עמ' 4	3.5 ש"ח בסניף בו מתנהל החשבון (עמ' 5)
פעולה על ידי פקיד – פדיון שיק (כולל משיכה בשיק עצמי)	4.0 ש"ח (פרט 1)(א)(2) עמ' 4	כשמדובר בשיק של המשיב הפעולה אינה מחוייבת בעמלה (עמ' 5)
פעולה על ידי פקיד – הפקדת שיק (לכל קבוצת שיקים עד 20 שיקים)	4.0 ש"ח (פרט 1)(א)(2) עמ' 4	פטור מלא בהפקדה לחשבון הלקוח (עמ' 6)
פעולה על ידי פקיד – תשלום שובר	4.0 ש"ח (פרט 1)(א)(2) עמ' 4	פטור מלא אם במעמד התשלום חתם הלקוח על הוראת קבע (עמ' 8)
פעולה בערוץ ישיר – זיכוי חשבון באמצעות מסלקה	1.2 ש"ח (פרט 1)(א)(2), עמ' 5	פטור מלא
פעולה בערוץ ישיר – חיוב כרטיס אשראי	1.2 ש"ח (פרט 1)(א)(2), עמ' 5	פטור מלא
פעולה בערוץ ישיר – הפקדת מזומן	1.2 ש"ח (פרט 1)(א)(2), עמ' 5	פטור לכל חשבון של הלקוח בבנק (עמ' 6)
פעולה בערוץ ישיר – משיכת מזומן במכשיר אוטומטי	1.2 ש"ח (פרט 1)(א)(2), עמ' 5	פטור מלא (עמ' 6)
פעולה בערוץ ישיר – העברה או הפקדה לחשבון אחר	1.2 ש"ח (פרט 1)(א)(2), עמ' 5	פטור במקרה של העברה או הפקדה לחשבון אחר של הלקוח בבנק (ראו עמ' 6)
פעולה בערוץ ישיר – תשלום שובר	1.2 ש"ח (פרט 1)(א)(2), עמ' 5	פטור מלא (עמ' 8)
פעולה בערוץ ישיר – משיכת שיק	1.2 ש"ח (פרט 1)(א)(2), עמ' 5	פטור מלא
פעולה בערוץ ישיר – הפקדת שיק (לכל קבוצת שיקים – עד 20 שיקים)	1.2 ש"ח (פרט 1)(א)(2), עמ' 5	פטור מלא
פעולה בערוץ ישיר – חיוב על פי הרשאה לחיוב חשבון או הוראת קבע	1.2 ש"ח (פרט 1)(א)(2), עמ' 5	פטור מלא
פדיון ניירות ערך	0.55% ומינימום 32 ש"ח (פרט 4)(א)(1); עמ' 15	ניירות ערך שלא מופקדים בבנק למשמרת – פטור מלא. ניירות ערך המופקדים בבנק למשמרת - 0.5% ומינימום 9.0 ש"ח (עמ' 21).
פדיון ניירות ערך הנסחרים מחוץ לישראל	0.95% ומינימום 25 דולר (פרט 4)(א)(4); עמ' 15	פטור מלא
המרת ניירות ערך דואליים	0.05 דולר למניה, בתוספת 57.5 דולר לעסקה (פרט 4)(א)(7) ועמ' 17	ניירות ערך בשיטת GDR/ADR - 0.05 דולר למניה בלבד, בהמרת נייר הנסחר בארץ לנייר הנסחר מחוץ לישראל (עמ' 21). ניירות ערך שאינם בשיטת GDR/ADR - 50 דולר לעסקה בלבד (עמ' 21).

17. המבקשת היא אדם פרטי, והיא לקוחה של המשיב (סניף 448). ביום 1 ביוני 2015 המבקשת חוייבה בעמלת פדיון ניירות ערך (שאינם מופקדים בבנק למשמרת) בסכום של 18 ש"ח. חיוב זה מגלם הנחה של 43.75% מסכום העמלה המופיע בתעריפון המלא של המשיב בגין שירות זה, העומד על 32 ש"ח. בהתאם לתעריפון העסקי לא נגבית כל עמלה מלקוחות עסקיים בגין שירות זה.
- העתקי מסמכים, המתעדים את חיוב המבקשת בעמלת פדיון ניירות ערך, מצורפים לבקשה זו כנספח 5.
18. הנה, המשיב פועל בניגוד לדין. הוא קובע בתעריפון המלא, החל על יחידים ועסקים קטנים, עמלות בשיעור או בסכום העולים על אלה שנגבים, בגין אותם שירותים בדיוק, מלקוחות עסקיים, בהתאם לתעריפון העסקי.

חלק שלישי - עילות התביעה

19. מעשי המשיב מקימים לחברי הקבוצה מספר עילות תביעה.
20. חיוב יחידים ועסקים קטנים בעמלה העולה על זו שנגבית מלקוח עסקי לפי התעריפון העסקי בגין אותו שירות מהווה הפרה של כלל 2(ב) לכללי הבנקאות, המחייב את הבנקים לקבוע עמלות בעד שירות הכלול בתעריפון המלא, באופן שסכומי העמלות ושיעוריהן לא יעלו על אלה הקבועים בעד אותו שירות מתאגיד שאינו עסק קטן.
21. כללי הבנקאות הוצאו על ידי נגיד בנק ישראל, מתוקף סמכותו לפי סעיף 9ט לחוק הבנקאות.
22. סעיף 15 לחוק הבנקאות מורה כי "דין נזק שנגרם לאדם על ידי עבירה על הוראות חוק זה, או על כל תקנה שניתנה לפיו, כדין נזק שמותר לתבוע עליו פיצויים על פי פקודת הנזיקין [נוסח חדש]...". על כן, חברי הקבוצה אוחזים בעילת תביעה נזיקית.
23. מעשי המשיב מקימים לחברי הקבוצה עילת תביעה בגין הפרת חובה חקוקה. סעיף 63(א) לפקודת הנזיקין מורה כי "מפר חובה חקוקה הוא מי שאינו מקיים חובה המוטלת עליו על פי כל חיקוק - למעט פקודה זו - והחיקוק, לפי פירושו הנכון, נועד לטובתו או להגנתו של אדם אחר, וההפרה גרמה לאותו אדם נזק מסוגו או מטבעו של הנזק שאליו נתכוון החיקוק; אולם אין האדם האחר זכאי בשל ההפרה לתרופה המפורשת בפקודה זו, אם החיקוק, לפי פירושו הנכון, התכוון להוציא תרופה זו".
24. המשיב הפר את החקיקה האוסרת עליו לגבות, מלקוחות שהם יחידים ועסקים קטנים, עמלה בשיעור שאינו עולה על העמלה הנגבית מלקוח עסקי, לפי התעריפון העסקי. אין ספק כי חקיקה זו נועדה להגן על הלקוחות הפרטיים והעסקיים הקטנים. סכומי החיוב ביתר הם הנזק שאליו התכוון החיקוק. על כן, קמה לחברי הקבוצה עילת תביעה בגין הפרת חובה חקוקה.
25. מעשי המשיב מקימים לחברי הקבוצה עילת תביעה גם מכח עוולת הרשלנות. סעיף 35 לפקודת הנזיקין מורה כי "עשה אדם מעשה שאדם סביר ונבון לא היה עושה באותן נסיבות, או לא עשה מעשה שאדם סביר ונבון היה עושה באותן נסיבות, או שבמשלח יד פלוני לא השתמש במיומנות, או לא נקט מידת זהירות, שאדם סביר ונבון וכשיר לפעול באותו משלח יד היה משתמש או נוקט באותן נסיבות - הרי זו התרשלנות; ואם התרשל כאמור ביחס לאדם אחר, שלגביו יש לו באותן נסיבות חובה שלא לנהוג כפי שנהג, הרי זו רשלנות, והגורם ברשלנותו נזק לזולתו עושה עוולה". בנק סביר לא היה גובה עמלה שאינה תואמת את החקיקה. על כן, החיוב ביתר מקים עילת תביעה גם בגין רשלנות.

26. המשיב גם עושה עושר ולא במשפט על חשבון לקוחותיו חברי הקבוצה. המשיב מחייב את הלקוחות הפרטיים והעסקיים הקטנים בעמלה, בסכום או בשיעור גבוה מאלה החלים על לקוחותיו העסקיים. בדרך זו המשיב מקבל שלא על פי זכות שבדין נכס וטובת הנאה, שבאו לו מאדם אחר, ועל כן הוא חייב להשיב לאותו אדם אחר את הזכיה, כאמור בסעיף 1 לחוק עשיית עושר ולא במשפט.
27. בנוסף, מעשי המשיב מהווים הפרת חוזה ומקימים לחברי הקבוצה עילת תביעה בשל כך. הלקוחות מתקשרים עם המשיב מתוך הנחה שהמשיב יפעל בהתאם להוראות החוק החלות עליו, ולא יחייבם בעמלות שלא כדין. הדבר ברור. הנחה זו נמצאת בבסיס ההסכמה של הלקוחות עם המשיב. על כן, חיוב שלא בהתאם להוראות החוק הרלוונטיות מקים לחברי הקבוצה עילת תביעה של הפרת חוזה.
28. הנה, מעשי המשיב מקימים לחברי הקבוצה שלל עילות תביעה, כולן מבוססות היטב.

חלק רביעי - הסעדים

29. עילות התביעה מזכות את חברי הקבוצה בסעדים הבאים :
- 29.1 צו, המורה למשיב להשיב לחברי הקבוצה את ההפרש בין הסכום שנגבה מהם כעמלה ובין הסכום שנקבע בתעריפון העסקי בגין אותה עמלה, בתוספת הפרשי הצמדה וריבית ממועד החיוב ועד ההשבה בפועל, וביחס לחשבונות שנמצאו ביתרת חובה - בתוספת ריבית בנקאית בשיעור החל על יתרת החובה ;
- 29.2 צו, האוסר על המשיב לחייב לקוחות שהם יחידים ולקוחות שהם עסק קטן, בסכום עמלה או בשיעור עמלה העולים על אלה הקבועים בתעריפון העסקי ;
- 29.3 צו, המורה למשיב לתקן את התעריפון המלא, כך שסכומי העמלות ושיעוריהן שבתעריפון המלא, לא יעלו על הסכום או השיעור הקבועים בגין אותו שירות בתעריפון העסקי ; וכן
- 29.4 צו, המורה על מינוי בעל תפקיד אשר יפקח על ביצוע פסק הדין.
30. בהתאם לתקנות 2(א)(11) ו-2(א)(12) לתקנות תובענות ייצוגיות, תש"ע-2010, יש לציין בבקשת אישור את הגמול ושכר הטרחה המבוקשים. המבקשת עותרת לקבוע גמול בשיעור של 15% משווי ההטבה לציבור (בתוספת מס ערך מוסף, אם חל), ושכר טרחה לפי השיעורים שנקבעו בהחלטת בית המשפט העליון בע"א 2046/10 **שמש נ' רייכרט** (פורסם בנבו, 23.5.2012). באותו ענין נקבע כי "על כל סכום שנגבה בפועל עד ל-5 מיליון ש"ח, ייפסק לטובת בא-הכוח המייצג שכר טרחה בשיעור של 25% ; על כל סכום שנגבה בפועל בין 5 מיליון ש"ח עד ל-10 מיליון ש"ח ייפסק שכר טרחה בשיעור של 20% ; ועל כל סכום שנגבה בפועל מעל 10 מיליון ש"ח, ייפסק שכר טרחה בשיעור של 15%" (פסקה 16). הגמול ושכר הטרחה המבוקשים אינם כוללים את שכר הטרחה וההוצאות בגין הדיון בבקשת האישור.
31. הנזק האישי של המבקשת עומד על סכום של 18 ש"ח (נומינלי). סעיף 4(ב) לחוק תובענות ייצוגיות קובע כי "לענין סעיף זה, כאשר אחד מיסודות העילה הוא נזק – (1) בבקשה לאישור שהוגשה בידי אדם כאמור בסעיף קטן (א)(1) – די בכך שהמבקש יראה כי לכאורה נגרם לו נזק". הראינו כי הבקשה עומדת בדרישה זו, על נקלה.
32. המבקשת אינה יכולה להעריך את הנזק שנגרם לקבוצה. כידוע, המשיב הוא תאגיד בנקאי מוכר, המשרת מספר רב מאד של לקוחות פרטיים ועסקיים קטנים. על כן, בוודאי מדובר בסכום של מיליוני ש"ח שנגבו מחברי הקבוצה שלא כדין, ואף יותר מכך.

חלק חמישי - מתקיימים כל התנאים לאישור התובענה ייצוגית

33. התובענה הייצוגית ממלאת אחר כל התנאים שנקבעו לצורך אישור הגשתה, לפי חוק תובענות ייצוגיות.
34. סעיף 3(א) לחוק תובענות ייצוגיות קובע כי "לא תוגש תובענה ייצוגית אלא בתביעה כמפורט בתוספת השניה או בענין שנקבע בהוראת חוק מפורשת כי ניתן להגיש בו תובענה ייצוגית...". בסעיף 3 לתוספת השניה נקבעה הקטגוריה הבאה - "תביעה נגד תאגיד בנקאי, בקשר לענין שבינו לבין לקוח, בין אם התקשרו בעסקה ובין אם לאו". על כן ניתן להגיש בגין מקרה זה תביעה ייצוגית.
35. סעיף 4(א) לחוק תובענות ייצוגיות קובע כי "אלה רשאים להגיש לבית המשפט בקשה לאישור תובענה ייצוגית כמפורט להלן: (1) אדם שיש לו עילה בתביעה או בענין כאמור בסעיף 3(א), המעוררת שאלות מהותיות של עובדה או משפט המשותפות לכלל החברים הנמנים עם קבוצת בני אדם – בשם אותה קבוצה". כפי שהראינו, למבקשת עילת תביעה כלפי המשיב. על כן היא רשאית להגיש תובענה ייצוגית נגדו.
36. סעיף 8(א) לחוק תובענות ייצוגיות קובע כי "בית המשפט רשאי לאשר תובענה ייצוגית, אם מצא שהתקיימו כל אלה: (1) התובענה מעוררת שאלות מהותיות של עובדה או משפט המשותפות לכלל חברי הקבוצה, ויש אפשרות סבירה שהן יוכרעו בתובענה לטובת הקבוצה; (2) תובענה ייצוגית היא הדרך היעילה וההוגנת להכרעה במחלוקת בנסיבות הענין; (3) קיים יסוד סביר להניח כי ענינם של כלל חברי הקבוצה ייוצג וינוהל בדרך הולמת; ... (4) קיים יסוד סביר להניח כי ענינם של כלל חברי הקבוצה ייוצג וינוהל בתום לב". הבקשה ממלאת אחר דרישות אלה.
37. ברור כי יסודות עילת התביעה משותפים לכל חברי הקבוצה. המשיב נוהג עם כל חברי הקבוצה באותו אופן – מחייב אותם בהתאם לתעריפון המלא. בתעריפון המלא קבועות עמלות בשיעור ובסכום העולים על אלה שנגבים מלקוחות עסקיים. על כן, לחברי הקבוצה עילות תביעה משותפות. הנסיבות המגבשות את עילות תביעה אלה נוגעות באותו האופן לכל חברי הקבוצה.
38. לשם ברור עילת התביעה בית המשפט הנכבד יידרש לדון ולהכריע בשאלות המשותפות הבאות – האם המשיב רשאי לחייב את לקוחותיו הפרטיים או בעלי העסקים הקטנים בסכום או בשיעור העולים על אלה הנגבים מלקוחות עסקיים בגין אותו שירות, והאם החיוב ביתר מקים לחברי הקבוצה עילת תביעה, ועוד. שאלות אלה משותפות לכלל חברי הקבוצה.
39. מעבר לכך, לא נדרשת זהות מוחלטת של כל השאלות הטעונות הכרעה ביחס לכל חברי הקבוצה. כך קבע בית המשפט העליון ברע"א 8332/96 שמש נ' רייכרט ואח', פ"ד נ"ה (5) 276, 296 (2001). כן ראו רע"א 2128/09 הפניקס חברה לביטוח בע"מ נ' עמוסי, פסקה 10 לפסק הדין של כבוד השופט ריבלין (פורסם בנבו, 5.7.2012). מעבר לכך, סעיף 20 לחוק תובענות ייצוגיות קובע דרכים שונות לטפל בתביעה האישית של כל אחד מחברי הקבוצה.
40. נוכח העובדות שהוצגו, ועילות התביעה המבוססות, ברור כי קיימת אפשרות סבירה שהשאלות שבמחלוקת יוכרעו לטובת חברי הקבוצה, והרבה למעלה מכך.
41. תובענה ייצוגית היא הדרך היעילה וההוגנת להכרעה במחלוקת. הנזק שנגרם לכל אחד מחברי הקבוצה קטן ואינו מתאים לניהול הליך משפטי, בוודאי לא נגד גוף רב עצמה כמו המשיב. לכן, הדרך הנכונה לערוך את הבירור הוא ניהול תביעה ייצוגית.

42. גם ברור כי עניינם של חברי הקבוצה ייוצג וינוהל בדרך הולמת ובתום לב. המבקשת פועלת על מנת להביא סעד לחברי הקבוצה ולתקן את הליקויים בהתנהלות המשיב. האינטרסים של המבקשת זהים לאלה של כלל חברי הקבוצה.

43. לסיכום, כל הדרוש לשם אישור התובענה הייצוגית מתקיים בבירור.

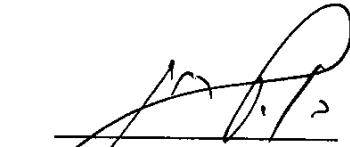
חלק שישי - סוף דבר

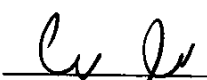
44. בהתאם לסעיף 5(א)(2) לחוק תובענות ייצוגיות, המבקשת מתכבדת למסור לבית המשפט הנכבד כי מתנהלות בפניו שתי בקשות לאישור תובענה ייצוגית המתנהלות נגד בנקים אחרים, אשר עוסקות בשאלות משפטיות הזהות לשאלות המתעוררות בבקשת האישור שלפנינו. מדובר בת"צ (מחוזי מרכז) 5285-03-15 **דיאם נגד בנק מזרחי טפחות בע"מ** (להלן: ענין **דיאם**), וכן ת"צ (מחוזי מרכז) 63162-02-15 **לפינר נגד בנק הפועלים בע"מ** (להלן: ענין **לפינר**). שתי הבקשות נדונות בפני כבוד השופט פרופסור עופר גרוסקופף. באי כח המבקשת מייצגים את המבקשים בענין **לפינר**. למען הגילוי הנאות נציין כי המבקשת בהליך שבפנינו היא אחות של מר יובל לפינר, אחד המבקשים בענין **לפינר**. ביום 29 בספטמבר 2015 בית המשפט הנכבד הורה כי יתקיים דיון משותף בענין **דיאם** ובענין **לפינר**, וכי תיקים אלה יוגדרו כתיקים קשורים.

45. בקשה זו נתמכת בתצהיר המבקשת, המאמת את העובדות המופיעות בה.

46. בית המשפט הנכבד מתבקש לאשר את התובענה כתובענה ייצוגית, בהתאם לחוק תובענות ייצוגיות, ולהורות כמבוקש בפתח הבקשה.

47. מן הדין ומן הצדק לקבל את הבקשה.

יעקב אביעד, עו"ד
אביעד, סרן ושות', עורכי דין

יהונתן שמר, עו"ד אהרן רבינוביץ, עו"ד גיל רון, עו"ד
גיל רון, קינן ושות', משרד עורכי דין

באי כח המבקשת

תל אביב, 10 בדצמבר 2015.